

JUBILANTI V ROCE 2012

90 let (1922)

PhDr. Zdena VACHOVÁ (22. 6.)

85 let (1927)

Jiřina KŘOVÁKOVÁ (2. 9.)

PhDr. Věra TRKOVSKÁ (26. 1.)

80 let (1932)

PhDr. Eva DAVIDOVÁ, CSc. (28. 12.)

PhDr. Věra KOVÁŘŮ (7. 5.)

Doc. PhDr. Eva MELMUKOVÁ-ŠAŠECÍ (25. 2.)

Luděk ŠTĚPÁN (19. 8.)

75 let (1937)

PhDr. Václav KNOPP (6. 7.)

Prof. PhDr. Eduard MAUR, CSc. (1. 4.)

70 let (1942)

PhDr. Jaroslava KADERÁBKOVÁ, CSc. (18. 10.)

PhDr. Marie MORÁVKOVÁ-ŘÍHOVÁ (5. 8.)

Doc. PhDr. Ludmila SOCHOROVÁ, CSc. (28. 6.)

65 let (1947)

PhDr. Stanislav BROUČEK, CSc. (4. 2.)

PhDr. Violeta KOPŘIVOVÁ (1. 12.)

PhDr. Jaroslava KRUPKOVÁ, CSc. (6. 6.)

PhDr. Eleanor RASMUSSENOVÁ (18. 2.)

60 let (1952)

PhDr. Helena BOČKOVÁ (7. 4.)

Doc. PhDr. Oldřich KAŠPAR, CSc. (6. 1.)

PhDr. Jiřina KOSÍKOVÁ (30. 7.)

Mgr. Bohunka KRÁMSKÁ (5. 7.)

PhDr. Jana LEŠIKAROVÁ (15. 3.)

PhDr. Helena MEVALDOVÁ (23. 5.)

PhDr. Jana POSPÍŠILOVÁ, Ph.D. (26. 5.)

PhDr. Marta ULRYCHOVÁ, Ph.D. (17. 2.)

55 let (1957)

Mgr. Eva HOVORKOVÁ (11. 12.)

PhDr. Milena SECKÁ, CSc. (14. 7.)

PhDr. Kateřina SEDLICKÁ (2. 10.)

PhDr. Vít SMRČKA, CSc. (11. 9.)

Jarmila SVOBODOVÁ (22. 9.)

50 let (1962)

PhDr. Luboš KAFKA (22. 2.)

PhDr. Olga KLAPETKOVÁ (23. 4.)

PhDr. Zuzana ONDOMIŠIOVÁ (20. 1.)

PhDr. Jaroslav SKUPNIK, Ph.D. (19. 3.)

PhDr. Renata WEINEROVÁ, CSc. (17. 8.)

KONFERENCE IDENTITA MIGRANTŮ Z VÝCHODNÍ EVROPY A JEJICH IN- TEGRACE V ČESKÉM PROSTŘEDÍ

Ve dnech 8.–9. října 2011 se v Jaroměři-Josefově konala konference zaměřená na problematiku krajanů a následně již 3. celostátní setkání krajanů z černobylské oblasti z Ukrajiny, kterého se zúčastnilo přes 200 krajanů z různých lokalit Čech a Moravy. Jeho organizátory byly Ministerstvo

vnitřní ČR, Spektrum – sdružení na podporu multikulturních akcí v regionu NUTS – II Severovýchod, město Jaroměř se starostou Ing. Jiřím Klepsou, za finanční podpory dalších institucí. Hlavním organizátorem a iniciátorem jak konference, tak také setkání byl doc. Boris Iljuk, CSc., který jako jeden z přesídlenců již dříve prováděl mezi krajanů výzkumy zaměřené na psychologické a sociální aspekty migrace.

Na konferenci, jejímž spoluorganizátorem byl i Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., odezněly referáty odborníků z Čech, Slovenska a Ukrajiny. Jako první vystoupil Jaroslav Vaculík (FF MU, Brno), který se zaměřil na problematiku volyňských Čechů, kteří přijeli do Čech z Ukrajiny po 2. světové válce v roce 1947 z bývalé Volyňské gubernie. (Předkové nynějších přesídlenců se v 60. letech 19. století usídlili v sousední Kyjevské gubernii, odkud Češi, podle československo-sovětské dohody z roku 1946, přesídlit do Čech nemohli.)

Zdeněk Uherek (EÚ AV ČR, Praha) referoval o výsledcích několikaletých etnologických výzkumů. První výzkumy byly prováděny bezprostředně po příjezdu přesídlenců v letech 1991–1993 a následné výzkumy probíhají v současném období. Jak ze srovnání dosavadních poznatků vyplývá, ubyla značná část postmigračních problémů. Byly to například problémy právního charakteru (rodná čísla, získání státního občanství ČR), v sociální oblasti se problémy týkaly zejména přiznání starobních důchodů, resp. jejich výše, v případech, kdy scházela potřebná potvrzení o pracovním poměru na Ukrajině, snížila se jazyková bariéra v komunikaci s majoritním obyvatelstvem atd. Přesídlenci se více orientují na dění v ČR, přičemž mladší generace je bez jazykové bariéry a zcela integrovaná do českých společenských struktur. Problémy, které se vyskytují u přesídlenců, jsou obdobného charakteru jako u majoritní společnosti (např. částečná nezaměstnanost, stesky na nízké starobní důchody). U rodin přesídlenců byla zaznamenána poměrně vysoká mobilita (aktivně vyhledávají možnosti zaměstnání a stěhují se i za příbuznými v rámci ČR).

Veronika Beranská (EÚ AV ČR, Praha) se zaměřila na problematiku lidového léčitelství u přesídlenců, jak ho poznali u svých předků a jak ho částečně aplikují zde při méně závažných onemocněních.

Dana Bittnerová (FHS UK, Praha) se zaměřila na sledování strategie cizinců – Rusů a Ukrajinců ve srovnání s Čechy, při získávání vzdělání svých dětí, z nichž zejména ruští rodiče cíleně usměřují výběr školy a zájmových kroužků pro své děti, výuku jazyků atd.

Poválečné migrační proudy nesměřovaly z bývalého Sovětského svazu jen na západ do Československa, ale i obráceným směrem. Podle výše uvedené bilaterální dohody z roku 1946 měli odjet z Československa do uvolněných lokalit po volyňských Čechích českoslovenští občané hlavně rusínské, resp. ukrajinské národnosti převážně z vesnic východního Slovenska zničených válkou. Na základě agitace tam odjelo koncem 40. let minulého století přes deset tisíc osob v naději získat slíbenou zemědělskou půdu a obživu. Štefan Kruško (Koordinačný výbor reoptantov v Prešove, Slovensko) obeznámil přítomné s problematikou jejich přesídlování zpátky na Slovensko v 90. letech minulého století, které bylo obdobně organizováno jako v případě Čechů. (Někteří o návrat na Slovensko usilovali hned po přesídlení, ale jen část z nich se to podařilo v roce 1967.)

Serhij Kovalenko (Univerzita Drahoňanova, Kyjev, Ukrajina) se zaměřil na současnou situaci Čechů na Ukrajině. Ačkoliv osob, které při sčítáních lidu deklarují českou národnost, značně ubylo (nyní je jich kolem dvou tisíc), vyvíjejí četné aktivity i za podpory různých institucí z České republiky (spolky, nedělní české školy, kroužky, folklorní soubory atd.).

S tímto referátem souviselo vystoupení Evženie Palamarčuk (Krajanské sdružení Malinovka, Ukrajina), která referovala o situaci v obci Malinovka po přesídlení části českých obyvatel do Čech.

Konference se zúčastnili také zástupci Ministerstva vnitra ČR Helena Dluhošová a Pavel Dymeš a rovněž předseda Senátu PČR Milan Štěch, který mj. popřál krajanům, aby se zde necítili jako cizinci. Byla to reakce na internetový příspěvek jednoho z krajanů, v němž uvedl, že se stále cítí cizincem ve své vlasti.

V diskusi na konferenci i na setkání krajanů vystoupili rovněž samotní krajané a velmi ocenili pomoc českého státu při přesídlování z Ukrajiny do Čech. Nynější studenti, kteří sem přijeli jako malé děti, mluvili o svých pozitivních zkušenostech z českého vysokoškolského prostředí. V emotivním vystoupení jeden z krajanů uvedl skutečnost, která ho velmi dojala – jeho syn mu po svém nedávném návratu z návštěvy Ukrajiny vyjádřil vděk za to, že rodinu přestěhoval do Čech. Jak vyplývalo z řízených rozhovorů s krajanými i z dotazníkových šetření při výzkumech u nich po přesídlení, prioritní motivací rodičů přesídlit z černobylské oblasti byl právě ohled na děti, a byť rodiče leckdy měli v Čechách problémy, spokojenost jejich dětí je pro ně satisfakcí.

Součástí úspěšného setkání krajanů byl i bohatý kulturní program. Přednesené referáty včetně těch, které z různých důvodů neodezvěly, budou publikovány v připravovaném sborníku.

Nad'a Valášková (EÚ AV ČR, v. v. i.)

SYMPOZIUM BALCANICUM. INTER-DISCIPLINÁRNÍ SEMINÁŘ ZAMĚŘENÝ NA TERÉNNÍ VÝZKUM NA BALKÁNĚ. PLZEŇ, 26. 10. 2011

Symposium Balcanicum se uskutečnilo v Plzni 26. 10. 2011. Vzácné příležitosti k prezentaci výsledků terénních a archivních výzkumů situovaných do prostoru Balkánu využili nejen „domácí“ sociální antropologové z Katedry antropologických a historických věd FF ZČU, ale rovněž výzkumníci nejrůznějších zaměření z univerzit a akademických ústavů v Brně, Hradci Králové, Pardubicích a Bělehradě.

Některé příspěvky svým časovým záběrem sahaly do 19. století i dále do minulosti, jiné byly naopak orámovány obdobími několika posledních let až desetiletí. Všechny se přitom týkaly dvou navzájem aktuálních otázek – migrace a skupinových identit. První prezentující, Klára Strohsová (ZČU Plzeň), se zabývala českou „kulturní okupací“ v tehdy vznikajícím bulharském státě, tj. působením české inteligence, podnikatelů, řemeslníků a dělníků v bulharských městech. Michal Pavlásek (EÚ AV ČR, pobočka Brno) v příspěvku *Obec Svatá Helena jako vinice boží misiemi oplocená* zproblematizoval vidění krajan-ských komunit „etnickými brýlemi“ a poukázal na religiózní linii konstrukce identity obyvatel obce nacházející se v rumunském Banátu. První panel zakončili Lenka Jakoubková Budilová a Marek Jakoubek (oba ZČU Plzeň), znalci krajanského osídlení bulharské obce Vojvodovo, kteří zde nastínili tezi o spolupůsobení hospodářských a náboženských příčin migrací vojvodovských Čechů.

Úvod druhého panelu ještě patřil krajan-ské problematice, ovšem v kontextu